

Reittejä pyritään linjaamaan siten, että kulutus puistolle olisi mahdollisimman vähäinen. Pyöräily kansallispuistossa on sallittu vain ja ainoastaan merkityillä reiteillä.

Pallas-Yllästunturin kansallispuistossa vierailtiin viime vuonna lähes 700 000 kertaa. Kävijämäärän kasvu on laittanut Metsähallituksen puntaroimaan, onko rajoituksia tarve tiukentaa. Nyt pohditaan, minkälaiset tapahtumat sopivat kansallispuistoon ja minkälaiset eivät, kuinka yritykset saataisiin hoitamaan käyttömaksunsa ja kuinka yksittäinen kulkija pidetään poluilla.

Oletko koskaan tullut ajatelleeksi, kuinka paljon kansallispuistossa ja sen välittömässä läheisyydessä järjestetään tapahtumia?

Ylläksen ja Levin väliä hiihdetään talvella Visma Ski Classicsissa, Nuts-kesätapahtumassa poljetaan ja juostaan samaa väliä. Winter Warrior kutsuu seikkailemaan umpihankeen, Seven Summitsissa huiputetaan lumipeitteisiä tuntureita, kesällä Kairacross vie osallistujansa melonnan ja suunnistamisen yhdistävälle reissulle. Lapland O Week liikuttaa joka kesä suunnistuskansaa, kun taas ainutkertainen Racing the Planet Lapland vie osallistujansa erämaahan viikon mittaiseen etap-pikisaan. Ja tässä on vasta kourallinen lukuisista tapahtumista.

Pallas-Yllästunturin kansallispuistossa vierailtiin viime vuonna lähes 700 000 kertaa. Kasvua edellisvuoteen verrattuna oli 24 prosenttia, mikä vastaa 136 000:ta yksittäistä käyntiä. Hyvin järjestetyssä tapahtumassa osallistujia ei kuluta kansallispuistoa sen enempää kuin yksittäinen eräilijäkään. Puiston kokonaiskäyttäjämäärät ovat kuitenkin jo niin valtavat, että tapahtumien luvutukseen on alettu käyttää tiukempaa politiikkaa.

– Paine erilaisten luontotyyppien suojelulle on kasvanut. Meidän on pakko reagoida kasvaneeseen käyntimäärään ja paineeseen. Olemme havahtuneet siihen, että entistä enemmän on pyrittävä ohjaamaan kaikki mahdollinen kulku kansallispuistossa kestävädyille urille, myös tapahtumat, puistonjohtaja **Pekka Sulkava** tiivistää.

Esimerkiksi Nuts-polkujuoksupahtumassa on todella paljon osallistujia, mutta osallistujat kulkevat kestävädyillä reiteillä.

– Kun alla on puolitoista metriä leveä sorapolku, on ihan sama, kuinka moni siinä juoksee. Jos mennään polkujen ulkopuolelle, riittää, että 50 ihmistä kulkee samasta kohdasta, ja syntyy polku, joka näkyy seuraavat 3–5 vuotta. Pahimmillaan uutta polkua ryhtyvät käyttämään muutkin kulkijat, ja polusta tulee ikuinen, Sulkava kuvailee.

Vielä tiukemmat rajat?

Metsähallituksessa alettiin pohtia tapahtumien järjestämisen sääntöjä, kun Äkäslompolossa järjestettiin vuoden 2021 kesällä Tunturisuunnistus ja heti sen perään suunnistustapahtuma Lapland O Week.

– Tunturisuunnistukselle oli annettu lupa jo aiemmin, mutta tapahtuma lykkääntyi koronan takia. Kun hakemus tuli uudestaan meille, ei sitä oikein voinut muuta kuin hyväksyä. Samassa yhteydessä haettiin lupaa myös kaksiviikkoiselle Lapland O Weekille, ja silloin piti pysähtyä miettimään. Vaikka suunnistus onkin erinomainen laji liikkuu luonnossa, halusimme topata ison ihmismassan loikkimisen kesäaikaan reittien ulkopuolella, Metsähallituksen erikoissuunnittelija **Ritva Saarensalmi** kertoo.

Lapland O Week ei saanut lupaa, ja se päädyttiin järjestämään kansallispuiston ulkopuolella. Talvella järjestettävä Seven Summits-hiihtosuunnistus puolestaan on saanut luvan, koska se järjestetään aikana, jolloin lumipeite suojaa kasvillisuutta.

– Mekin olemme kansallispuiston ohjausryhmässä joutuneet hakemaan rajoja ja miettimään, mitä kansallispuistossa voi tehdä ja mikä sinne sopii. Olemme keskustelleet, pitäisikö rajojen olla vielä tämänhetkistä tiukemmat ja selkeämin esillä, Saarensalmi toteaa.

Hoito- ja käyttösuunnitelma uudistetaan

Kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelmassa todetaan, että joukkotapahtumia voidaan järjestää kansallispuistossa tarkkaan harkintaan perustuvan lupakäytännön mukaan. Ne eivät saa heikentää kansallispuiston luontoarvoja eivätkä aiheuttaa merkittävää haittaa luontaiselinkeinojen harjoittamiselle tai muulle alueen käytölle.

– Paljon on mahdollista, mutta paljon on rajoitettu, Saarensalmi summaa.

– Jokaisen tapahtumaa suunnittelevan kannattaa lukea puiston hoito- ja käyttösuunnitelma läpi ja miettiä, onko kansallispuisto tapahtumalle soveltuva alue. Puiston ulkopuolellakin on upeita paikkoja, kun ne vaan löydetään ja valjastetaan käyttöön, Saarensalmi muistuttaa.

Nykyinen hoito- ja käyttösuunnitelma on vanha, vuodelta 2008. Metsähallituksen erikoissuunnittelija **Ilkka Vaara** kertoo, että suunnitelman uudistaminen on aloitettu. Tavoitteena on laatia ohjenuorat puiston tulevaisuuteen 10–15 vuotta eteenpäin.

– Työstämme parhaillaan analyysia menneestä suunnitelmakaudesta ja teemme nykytilan kuvausta. Sidosryhmätyö ja osallistaminen alkavat elokuun korvilla, Vaara kertoo.

Tavoitteena on saada uusi versio valmiiksi vuoden 2023 alkupuolella. Sen jälkeen se käy ministeriössä hyväksyttävänä.

– Sekin vie aikaa. Ensi vuoden kesäksi voisi olla jo virallinen ministeriön vahvistus, Vaara laskeskelee.

Edullista järjestäjälle, työllistävää Metsähallitukselle

Kuka tahansa, joka kokee, että on järjestämässä tapahtumaa, joka pysyy kansallispuiston sääntöjen raameissa, voi nakata eraluvat.fi-sivuston kautta lupahakemuksen Metsähallitukselle.

– Hakemukseen vastataan kahden viikon sisällä. Joskus tarvitaan lisätietoja, joskus vastaus on hyvin helppo antaa.

Tulevalle kesälle on haettu lupaa alamäkipyöräilytapahtumalle. Sen Metsähallitus torppasi.

– Vauhdikas alamäkityyppinen ajaminen ei sovi kansallispuistoon. Tässäkin tapauksessa piti kysellä lisätietoja tapahtuman järjestäjältä. Lajit kehittyvät niin nopeasti, ettei aina pysy perässä. Pyöräily on lajina yksi sellainen, Saarensalmi sanoo.

Tapahtuman luvitus on pääsääntöisesti maksutonta. Sen sijaan tapahtumien järjestäjät maksavat käyttömaksun, joka on 1,50 euroa + arvonlisävero/tapahtuman osallistuja/päivä. Jos tapahtuman järjestäjä on solminut Metsähallituksen kanssa yhteistyösopimuksen, käyttömaksu on pienempi: 1,22 euroa + arvonlisävero/tapahtuman osallistuja/päivä.

– Osallistujakohtaisesti se on pieni maksu mutta silti kansallispuistolle tärkeä. Samalla se on järjestäjältä konkreettinen vastuullisen toiminnan osoitus. Rahat käytetään kansallispuiston puu- ja reittihuoltotoimiin, Saarensalmi muistuttaa.

Käyttömaksu-nimen alla kulkeva maksu kaipaisi Saarensalmen mielestä uutta, houkuttelevampaa nimeä.

– Vastuun hoitamisen osoitus? Kestävyysmaksu? Jotain, mikä kuvaisi maksun luonnetta, Saarensalmi miettii.

Liiketoiminnan harjoittamisesta maksettava

Tapahtumien järjestämisen lisäksi kaikki muukin liiketoiminnan harjoittaminen kansallispuistossa on maksullista. Jokainen yrittäjä, joka vie opastetun ryhmän puiston rajojen sisäpuolelle, on velvollinen maksamaan samaisen käyttömaksun per osallistuja. Yrittäjä tekee ilmoituksen retkestä ennen lähtöä ja maksaa henkilömäärän mukaan.

– Järjestelmä on kankea, Saarensalmi myöntää.

– Mutta silti se on jokaisen yrittäjän velvollisuus.

Metsähallituksen yhteistyöyrittäjille maksu on pienempi, mutta resurssipulan takia Metsähallitus ei ehdi kontaktoida jokaista yrittäjää erikseen. Paljon jää siis yrityksen oma-aloitteisuuden varaan.

– Saan aika paljon ilmoituksia kentältä, että täällä on tällaisissa ja tällaisissa safarihaalareissa porukkaa. Haalareissa saa toki kulkea, mutta kun matkassa on opas, retki on ohjattu, ja silloin yrittäjälle tulee maksuvelvollisuus.

– Maksamatta jättäminen ei ole reilua niille yrittäjille, jotka maksavat.

Metsähallitus haluaa noudattaa kaikessa toiminnassaan samanvertaisuutta, niin maksuissa kuin tapahtumien luvittamisessa.

– Emme voi antaa yhdelle vapauksia, kun sitten pitäisi antaa toisellekin. Pitää olla selkeästi samat perusteet kaikille, Saarensalmi toteaa.

– Tapahtumien järjestäjiä autamme kyllä mielellämme kaikessa, missä vain voimme. Meiltä voi aina pyytää apua esimerkiksi tapahtumien reittien suunnitteluun.

Kansallispuiston johtaja Pekka Sulkava muistuttaa, että jos vertaa maailmalle, Suomessa ote on vielä aika salliva.

– Kansallispuisto on valtava voimavara kaikille. Käytännössä yritämme toivottaa kaikki tervetulleiksi.

Satu

Juttu jatkuu seuraavalle sivulle >>